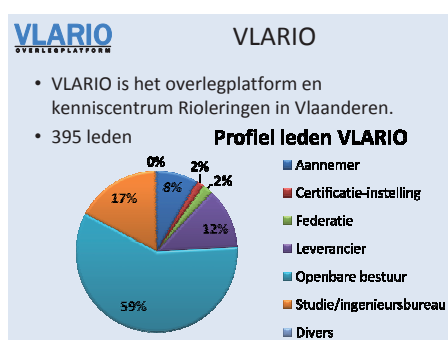

VLARIO

OVERLEGPLATFORM

Voorwoord

VLARIO heeft het afgelopen jaar niet stilgezeten. Tijdens de Algemene Vergadering van 27 april werd het activiteitenverslag voorgesteld. Wat volgt is een korte samenvatting.

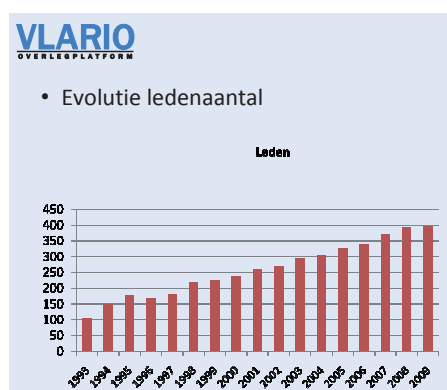

VLARIO, het overlegplatform en kenniscentrum Riolerings in Vlaanderen telde eind 2009 exact 395 leden. Bijna 60% hiervan zijn openbare besturen, 17% studie- en ingenieursbureaus, 12% leveranciers en 8% aannemers. Verder telt VLARIO ook nog een aantal federaties en certificatie-instellingen tot haar leden.

Bekijken we de evolutie van het ledenaantal, dan stellen we een beduidende stijging vast. Dit bewijst dat de riolerings- en afvalwaterzuiveringsproblematiek in Vlaanderen, nog steeds brandend actueel is.

Het hart van VLARIO zijn uiteraard de werkgroepen. Deze hebben het afgelopen jaar hard gewerkt en kunnen dan ook met trots hun resultaten voorstellen. Een overzicht van de realisaties per werkgroep vindt u terug op onze website. Volgende thema's springen in het oog: de buismaterialenmatrix en het vademecum 'Praktisch afkoppelen van hemelwater' – zie hiervoor ook www.vlario.be → documenten. Verder heeft VLARIO ook meegewerkt aan "Waterwegwijzer Bouwen en Verbouwen", een publicatie van de Vlaamse Milieumaatschappij die VLARIO iedereen kan aanraden.

Vervolgens kwam het overzicht van de studiedagen aan bod. Koploper is vast en zeker de jaarlijkse VLARIO-dag. Verder heeft in september de studiedag tijdens het Belgisch Wegencongres plaatsgevonden en een studiedag over het veilig betreden van riolen, waaraan in 2010 zeker een vervolg zal gegeven worden.

VLARIO heeft het afgelopen jaar ook een 7-tal opleidingen georganiseerd. Vaak was de interesse zo groot dat meerdere sessies werden ingelast.

Tot slot werden enkele statistieken toegelicht: maar liefst 1224 deelnames aan opleidingen en studiedagen over het werkingsjaar 2009. Dat onze activiteiten van hoogstaande kwaliteit zijn, wordt bevestigd door de erkenning van de Vlaamse Overheid in het kader van de KMO-portefeuille. Verder zijn de opleidingen en de studiedagen die VLARIO organiseert erkend door de Federale raad van landmeter-experten en het Fonds voor Vakopleiding.

Wij zijn terecht fier op dit behaalde resultaat en willen de deelnemers aan onze activiteiten, maar zeker ook onze 395 leden oprecht bedanken voor het vertrouwen dat zij in onze werking stellen.

Ook de volgende jaren blijft VLARIO samen met u streven naar kwaliteitsverhoging en continuïteit in de Vlaamse riolerings- en afvalwaterzuiveringssector.

Hubert Decramer
voorzitter VLARIO

Wendy Francken
directeur VLARIO

VLARIO-dag 2010

De samenvatting

De VLARIO-dag was dit jaar opnieuw een schot in de roos. Met 740 aanwezigen steeg het aantal inschrijvingen met maar liefst 8 procent. De VLARIO-dag is en blijft een jaarlijkse ontmoeting voor iedereen uit de sector van waterzuivering en rioleringen. Hoofdpunten van de VLARIO-dag waren de uitreiking van de eerste attesten "keurders voor de privériolering", de lancering van enkele vernieuwd heruitgaves: "De Waterwegwijzer bouwen en verbouwen" en de "Buismaterialenmatrix".

Vlaams minister van Leefmilieu en Natuur Joke Schauvliege (CD&V) was niet aanwezig. Ze was verhinderd door het overleg over de Oosterweelverbinding. Michiel Van Peteghem, kabinetsmedewerker, schetste de historiek en toekomstvisie van de Vlaamse regering rond het waterbeleid.

Welkomstwoord

Michiel Van Peteghem, kabinetsmedewerker Kabinet Leefmilieu

De waterkwaliteit is sinds begin jaren negentig merkbaar verbeterd. Dat blijkt uit metingen in beken, kanalen en rivieren. Dankzij de Kaderrichtlijn Water is er bovendien een meer integrale aanpak. In de Europese richtlijn is het juridisch kader afgebakend voor de bescherming van het oppervlakte- en grondwater. Doelstelling is om tegen 2015 overal tot een goede waterkwaliteit te komen. Hoe Vlaanderen dat wil bereiken staat in de stroomgebiedsbeheersplannen voor Schelde en Maas. Binnenkort buigt de Vlaamse regering zich hierover.

Op de eerste plaats worden nu alle maatregelen geïnventariseerd. Naast het lopende waterzuiveringsbeleid en de bekkenbeheersplannen, zijn er aanvullende maatregelen nodig voor

waterdiensten, kwaliteit en kwantiteit van grondwater, waterbodems, bestrijding van tekorten en overlast rekening houdend met klimaatverandering. De meeste efficiënte zijn geselecteerd voor uitvoering tot 2015. Sommigen kunnen gerealiseerd

Citaat uit de speech van Minister Schauvliege tijdens de VLARIO-dag 2010

'Daarom wil ik in een algemeen waterverkoopreglement, dat ik binnenkort (principiële goedkeuring 2 april) aan de regering zal voorleggen, een aantal regels opnemen om dit te garanderen. Dit algemeen waterverkoopreglement regelt de rechten en plichten van de drinkwaterbedrijven, de riooloperatoren en de klanten voor de levering van drinkwater en de sanering ervan. Het vervangt alle individuele waterverkoopreglementen van de drinkwaterbedrijven. Dat geeft particulieren meer garanties op een gelijke behandeling en zorgt ervoor dat de verschillende spelers op gelijke voet staan.

Voor het saneringsluik voorziet het onder andere in een verplichte keuring van de private riolering bij nieuwbouw en grote verbouwingen, analoog aan de al bestaande keuring van de drinkwaterinstallatie. De particuliere eigenaar moet ervoor zorgen dat het afvalwater op een correcte manier aan de straatzijde wordt aangeboden.

Het is in het belang van de bouwheer en de rioolbeheerders zelf dat deze keuring correct gebeurt. Dit is de beste garantie dat hun infrastructuur optimaal gebruikt wordt. **Daarom ben ik blij met het initiatief van Vlario op vraag van enkele leden om een professionele cursus voor keurders te ontwikkelen'.**

worden met een beperkt budget. Toch zijn er ongeveer 15 die een zwaardere financiële inspanning vergen. Deze laatste zullen daarom eerst in zogenaamde speerpuntgebieden worden toegepast. Meer bepaald in gebieden waartegen eind 2015 een goede watertoestand haalbaar is. Daarbij wordt rekening gehouden met een geografische spreiding over de verschillende bekkens. Voorbeelden van maatregelen: optimalisatie van de afvalwatersaneringsinfrastructuur, de aanpak van diffuse verontreinigingsbronnen, erosieproblematiek, de sanering van waterbodems, structuurherstelmaatregelen en het opheffen van vismigratieknelpunten. Doel is kennis op te bouwen over kosteneffectiviteit, efficiëntie en samenwerking.

De saneringsinfrastructuur wordt op twee manieren verder uitgebouwd. Enerzijds verder aansluiten op de centrale zuiveringsinfrastructuur, anderzijds geleidelijke vervanging van de bestaande septische putten door IBA's. Deze visie is vastgelegd in de aangeduide zoneringsplannen. Nu wordt bekeken welke investeringsprojecten eerst worden uitgevoerd. De VMM treedt hiervoor in overleg met de gemeenten. De eerste van dergelijke uitvoeringsplannen zijn tegen eind 2011 klaar.

De inschrijving van de saneringsverplichting in het drinkwaterdecreet in 2004 gaf een nieuwe impuls aan het waterzuiveringsbeleid in Vlaanderen. Op het gemeentelijke niveau zijn nog grote inspanningen nodig voor de inzameling en afvoer van het afvalwater naar de collectoren en de zuiveringsinstallaties. Mede door de saneringsverplichting zijn nieuwe intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en gemeentebedrijven opgericht. Andere gemeenten besluiten om de aanleg van riolering voorlopig zelf te blijven doen. Naast de reorganisatie sinds 2004 werden ook verdere financiële impulsen gecreëerd. De middelen voor het subsidiëringsprogramma voor de gemeenten werden verhoogd en door het lokaal pact neemt het Vlaams Gewest gedurende 7 jaar jaarlijks 100 miljoen euro aan gemeentelijke investeringen over.

In een algemeen waterverkoopreglement wil Vlaams minister van Leefmilieu een aantal regels opnemen die de rechten en plichten regelt van de drinkwatermaatschappijen, de riooloperatoren en de klanten voor de levering van drinkwater en de sanering ervan. Voor het saneringsluik voorziet de minister onder meer in een verplichte keuring van de private riolering bij nieuwbouw en grote verbouwingen. Zo ontstaat meer zekerheid dat het afvalwater op een correcte manier aan de straatzijde wordt aangeboden.

Verder vraagt de minister aandacht voor het correct ontwerp van de privériolering, waarvoor de nieuwe "Waterwegwijzer bouwen en verbouwen" een hulpmiddel is. Voorts wijst ze op de nood aan een goed onderhoud en beheer van de riolering. De VMM werkt hiervoor indicatorenkaders uit voor het bovengemeentelijke en het gemeentelijke net.

Aan de VMM heeft de minister verder de opdracht gegeven om een financieringsmodel uit te werken. Dit is nu in het verfijningstadium. Hiermee zal elke gemeente kunnen berekenen welke financiële inspanningen voor verdere uitbouw en onderhoud van hun rioleringsinfrastructuur nodig zijn.

Hoe scoort de Vlaamse waterzuivering op ecologisch gebied ?

Door Steven Van Den Broeck, expert ecologisch toezicht Vlaamse Milieumaatschappij

Het in kaart brengen van de kwaliteit van het beheer van de rioleringsinfrastructuur is de uitdrukkelijke wens van het Vlaams gewest, zegt Steven Van Den Broeck. "Het patrimonium is immens. Bij onvoldoende beheer kan de ecologische schade aanzienlijk zijn. De goede ecologische toestand gevraagd door de kaderrichtlijn water laat niet veel ruimte voor fouten", verduidelijkt Van Den Broeck.

De dienst ecologisch toezicht van de VMM beoordeelt de uitbouw en het beheer van de bovengemeentelijke en gemeentelijke rioleringsinfrastructuur aan de hand van verschillende indicatoren.

Het bovengemeentelijke indicatorennet werd volledig via kwalitatieve gegevens getoetst. Opzet is dat het meetsysteem een correctiesysteem op gang zet. Voor het gemeentelijke net zijn geen cijfergegevens beschikbaar en werd gebruik gemaakt van een algemene vragenlijst. Het indicatorenkader tracht zowel de uitbouw en het beheer van beide netten in kaart te brengen.

Voor de **bovengemeentelijke infrastructuur** is de kernopdracht: het door de gemeenten aangeboden afvalwater met minimaal verlies naar de zuivering transporteren. Daar moet het maximaal gezuiverd worden.

Hiervan worden volgende indicatoren gebruikt.

- Continue bedrijfsvoering van het opvoergemaal van de RWZI
- Globaal zuiveringsrendement nl. de verhouding tussen de geloosde en de inkomende vuilvracht.
- Correcte werking van de pompstations en kritieke doorvoerleidingen.
- Correcte werking van de overstorten vooral naar frequentie en impact toe.
- Het garanderen en/of instandhouden van de werking van het gehele afwateringssysteem meer specifiek: incidentenafhandeling en datatransfer.

Het globale resultaat van de ecologische beoordeling voor 2008 voor de bovengemeentelijke riolerings- en zuiveringsinfrastructuur is **matig tot goed, maar met negatieve uitschieters**. Door de zogenaamde overstorten gaat een aanzienlijk deel van de inspanningen in bijkomende zuivering verloren. Het globale resultaat van de operationele beoordeling (exclusief beoordeling van de overstorten) is **zeer goed**.

Voor de **gemeentelijke infrastructuur** is de kernopdracht: het door de huishoudens en bedrijven aangeboden afvalwater correct opnemen. Dat water met minimaal verlies naar de overnamepunten transporteren of maximaal zuiveren indien er een gemeentelijke KWZI aanwezig is. Bovendien dient ze de haar toebedeelde toezichtbevoegdheid correct in te vullen. In 2009 werd de bevraging een eerste maal uitgevoerd. Deze enquête werd ingevuld door 188 gemeenten. De enquête stelt vragen in verband met:

- Correcte inzameling en transport van het afvalwater met minimaal verlies met onder meer: uitvoeringsgraad, gemeentelijk beleid ivm de huisaansluitingen, zuiveringsgraad, dimensionering en operationele werking van de pompstations, dimensionering en operationeel houden van de leidingen, beschikbare kennis over de overstorten.
- Niet aansluiten/afkoppelen van niet verontreinigd water inhoudend het gevoerd afkoppelingsbeleid, inclusief buffering en vertraagde afvoer, acties m.b.t. parasitair water, aansluiten van gescheiden riolen, interactie met het natuurlijk watersysteem.
- Globaal beheer zijnde dienstverlening en gegevensbeheer.
- Maximale zuivering op lokaal ni-

veau inhoudend de uitbouw van de individuele zuiveringsinfrastructuur en de controle hierop, toezicht op de ingedeelde inrichtingen.

Een sluitende financiering van de waterzuivering.

Door Raf Bellers, voorzitter Werkgroep 1 van VLARIO

Werkgroep 1 van VLARIO heeft het afgelopen jaar de financiële behoeften in kaart gebracht. Hieruit is een financieel model gegroeid. Voor heel Vlaanderen werd voor het gemeentelijk niveau eerst informatie ingezameld van kostencijfers (eenheidsprijzen) voor het inzamelriool, transportriool en IBA's. Voor de te berolieren weg is dan nog 6362 km riool met inzamel functie en 3816 km met afvalwatertransport nodig. Aantal geplande IBA's: 52 757. De gemiddelde kost van een riolering (incl. wegherstel) bedraagt 741 €/lm. Voor een IBA is dit 6.500 €/ IBA.

Hieruit werd de nieuwwaarde bepaald van het bestaande gemeentelijk net enerzijds en de noodzakelijke investeringen anderzijds. Ook gerelateerde kosten, inventarisatie-, modelleringkosten en exploitatiekosten (ruiming en inspectie, interventies, kolkenruiming) werden geraamd. Dit zowel voor de riolerings, de hydraulische structuren en de grachten. De gemaakte aannames werden duidelijk omschreven. Bijvoorbeeld in verband met aangenomen levensduur, kredietlooptijd, opbrengsten en afschrijvingsperiodes. De gemiddelde leeftijd van de ingebrachte infrastructuur bedraagt 25 jaar.

De belangrijkste conclusie is dat de noodzakelijke investeringen in gemeentelijke rioleringsinfrastructuur van 6,7 mia € tegen eind 2027 financierbaar is met een omzet van 660 mio € welke hoofdzakelijk (70 % of 460 mio €) komen uit het max. tarief en bijkomend (30 % of 200 mio €) uit eigen middelen en andere inkomsten (bijv tarieven/m² verhard oppervlak). Voorts is duidelijk dat met het huidige maximum tarief 40 tot 60 % van de geschatte investeringen realiseerbaar zijn mits de bestaande rioleringssubsidies van 110 mio € behouden blijven.

Onderzoek naar de financieringsbronnen voor de gemeentelijke hemelwaterinfrastructuur.

Door Steven Michiels, advocaat GD+A Advocaten

Om aan alle verplichtingen rond de rioleringsinfrastructuur te voldoen moeten de beheerders aanzienlijke bedragen uit de algemene middelen aanspreken.

Er zijn drie mogelijke categorieën voor financieringsbronnen: verhoogde saneringsbijdrage, fiscale en niet fiscale inkomsten of retributies en tarieven.

- **De saneringsbijdrage.** We stellen vast dat de rioolbeheerders de aanleg en het onderhoud van de hemelwaterinfrastructuur nu al gedeeltelijk financieren via de saneringsbijdragen en de saneringsvergoeding. Strikt genomen behoort dit niet tot de saneringsplicht van de drinkwatermaatschappijen. Bovendien is de saneringsbijdrage voor het gemeentelijk niveau beperkt tot 1,4 maal de bovengemeentelijke bijdrage. Strikt genomen slaat deze beperking niet op het hemelwater.
- **Via fiscale instrumenten:** Steden en gemeenten hebben in principe een ruime fiscale autonomie m.b.t. gemeentebelasting. In de praktijk wordt dit ingeperkt door meerdere regels. Een **verhaalbelasting**, hoewel een beetje in onbruik geraakt, kan een interessant instrument zijn voor de bekostiging van de hemelwaterinfrastructuur. Ze zou dan ook gevorderd kunnen worden bij diegenen die meer voordeel halen bijv. omdat ze aangesloten zijn of moeten aansluiten aan de RWA leiding, dus met mogelijkheden tot vrijstellingen bij volledig hergebruik, infiltratie en buffering. Zo zou er een rechtvaardigere versleuteling van de kosten ontstaan. Nog op te lossen punten zijn de behandeling van onbebouwde percelen en de latere aansluitingen. Voor het eerste zou een **urbanisatiebelasting** een oplossing kunnen zijn. Ze wordt door enkele gemeenten toegepast. Belasting op gebouwen is een mogelijke andere piste. Ze zou kunnen geënt worden op een oppervlaktecriterium.
- **Retributies en tarieven.** In deze constructie wordt het opvangen van regenwater van het privé domein gezien als een dienst omdat men niet verplicht is om op een RWA leiding aan te sluiten. De retributie is dan ook een billijke vergoeding voor een individueel voordeel uit een dienst waarop men vrijwillig beroep doet. Voordeel hierbij is dat de beheerder het recht tot btw-aftrek behoudt

en dat intergemeentelijke samenwerkingsverbanden deze tarieven kunnen aanrekenen. Ook hier kan een oppervlaktecriterium gelden.

Voorts zijn er nog op te lossen vragen in hoe verre de btw op de hemelwaterinfrastructuur, bij invoering van de genoemde financieringsmogelijkheden, volledig in aftrek kan blijven.

Besluit:

Een verhoging van de **saneringsbijdrage** is in belangrijke mate een beleidsbeslissing. Die wordt best gekaderd in de evaluatie van de link met de kost van de bovengemeentelijke sanering.

Fiscale inkomsten hebben als voordeel dat ze gemakkelijk kunnen worden ingevorderd, maar hebben dan weer als nadeel dat de fiscale procedure zeer formeel van aard is, dat het recht op aftrek van de btw in vraag zou kunnen worden gesteld door de btw-administratie en dat fiscale inkomsten niet rechtstreeks door intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kunnen worden opgelegd en geïnd.

Retributies en tarieven hebben als voordeel dat ze nauw aansluiten bij de bestaande transportdienst voor afvalwater ten aanzien van de drinkwatermaatschappijen. En dat ze ook door intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kunnen worden aangerekend (in dit geval spreken we van tarieven) en dat ze in principe het recht op aftrek van de btw behouden. Wordt vervolgd...

Buismaterialenmatrix

Door Dirk Stove, voorzitter Werkgroep 6 van VLARIO.

De vernieuwde buismaterialenmatrix werd voorgesteld als handleiding voor een verantwoorde keuze van buismaterialen bij het ontwerp van riolerings, collectoren en persleidingen voor de afvoer van DWA en/of RWA en dit voor de materialen die opgenomen zijn in het standaardbestek 250. De matrix bestaat uit **grafische matrixen** waarmee op een snelle wijze de toepassingsgebieden worden afgelezen. Anderzijds zijn er de uitgebreidere **tabellen** met verwijzingen naar normen, naar het standaard-

bestek 250 en een uitgebreide reeks technische kenmerken.

Waterwegwijzer voor Architecten.

Door Daniël Verlé, communicatieverantwoordelijke Vlaamse Milieu-maatschappij

Hoe moet er concreet worden omgegaan met water bij het bouwen en verbouwen van een woning. Dit is de inhoud van de vernieuwde leidraad voor architecten. Hierin wordt verwezen naar wetgeving en richtlijnen, zoals de bepalingen van Vlare II over regenwater, de stedenbouwkundige verordeningen, de Europese kaderrichtlijn water, het decreet integraal waterbeleid, de watertoets en verschillende codes van goede praktijk. In verband met het hemelwater wordt gewezen op de plicht tot scheiden, waarom en hoe kan de bouwer/verbouwer het hemelwater gebruiken, infiltreren of bufferen. Voor deze laatste twee items wordt ingegaan op enkele gangbare systemen: grasbetontegels, infiltratiekratten, groendaken. Met betrekking tot het afvalwater wordt stilgestaan bij opvang en afvoer, de septische put, de IBA en verder enkele praktische tips bij ontwerp en aanleg van de huisriolering en het drinkwaternetwerk.

Afkoppelen op privaat en publiek domein: realisaties van de Vlario Werkgroep praktische afkoppeling van hemelwater op privé terrein.

Door Nico De Schepper, medewerker Werkgroep Praktische Afkoppeling van hemelwater

Om een zicht te krijgen op hoe de afkoppeling in praktijk loopt, werd een enquête uitgevoerd bij de afkoppelingsdeskundigen. In 2009 volgden 128 personen de opleiding van afkoppelingsadviseur. 100 namen deel aan de enquête. De helft van deze laatste personen voert deze job effectief uit. In volgorde van belangrijkheid zijn de volgende problemen aangehaald:

- het bekomen van de nodige documenten bijv. door onbekendheid met de bestaande toestand, de veelheid van de betrokken partijen
- het toelichten en verdedigen van een voorstel met nogal eens mensen die weigeren bijv. uit onwetendheid, negativisme, hoge kost, hinder
- eerste gesprek met de eigenaar bijv. omwille van moeilijke bereikbaarheid en terughoudendheid van de burger
- het opvolgen van de werken
- het uitwerken van een technisch voorstel
- de informatievergadering
- administratie
- discussie na de werken

Rond handhaving zijn ondertussen een aantal zaken duidelijker uitgeklaard.

Bij weigering kan de gemeentelijke milieutoezichtsambtenaar vooreerst een informele brief met aanmaning richten naar de burger. In een volgende stap kan de overtreding als misdrijf worden vastgesteld. Het opgemaakte PV wordt dan gericht naar het parket met kopie naar de milieu-inspectie, de VMM, de afdeling milieuhandhaving milieuschade en crisisbeheer (AMMC) en gemeld aan het schepencollege. Het parket kan het dossier zelf behandelen door bijv. een minnelijke schikking voor te stellen en het naar de strafrechter overmaken of ze kan het dossier doorgeven naar het AMMC die een Vlaamse administratieve boete

opleggen. Over deze verschillende procedures kan bij het VVSG verder info worden ingewonnen.

Voorts is er gewerkt aan een vademecum "praktisch afkoppelen van hemelwater" dat de afkoppelingsadviseur verder moet ondersteunen. Via de website van Vlario wordt dit up-to-date gehouden. Behandelde thema's zijn o.m. wetgeving en beleid, de prioriteitenladder, materialen, meest voorkomende problemen, voorbeeld-documenten.

De praktijkervaring van een afkoppelingsadviseur.

Door Marc Notermans, afkoppelingsadviseur Notermans

Vanuit zijn praktijkervaring start deze spreker met een aantal aandachtspunten voor de opdrachtgever. Belangrijk is dat er een degelijke infovergadering wordt gehouden. De afkoppelingsadviseur moet een overzichtelijke brochure krijgen, zodat hij zelf goed geïnformeerd is over het project. Wijzigingen moeten aan hem worden doorgegeven en adviezen moeten tijdig starten.

Vanuit een praktijkvoorbeeld, representatief voor het grootste deel van Vlaanderen, zijn kosteneenheden afgeleid. Belangrijk is dat extra werken afzonderlijk worden begroot. Aan aannemingsprijs bedraagt de ont koppeling gemiddeld € 1326 incl 6 % BTW. Bij een doe-het-zelf € 401 incl 21 % BTW.

Een na-controle van de 61 woningen uit dit project leert dat slechts 1 niet volledig in orde was, geen enkele van de eigenaars het ramingsbedrag ook effectief nodig had en dat 81 % van de eigenaars de werken zelf heeft uitgevoerd.

Keuring van privaat riole ring: Hoe gebeurt dit in de praktijk?

Door Carlo Bollen, voorzitter Werkgroep Keuring privé-riolering

Op een vorige VLARIO-dag werden de technische bepalingen voor het uitvoeren van een keuring reeds toegelicht. De werkgroep heeft het

afgelopen jaar input gegeven aan het kwaliteitshandboek volgens ISO 17020 opgesteld voor de keuring van privérioleringen. VLARIO heeft bovendien een centrale databank opgesteld voor de registratie en goedkeuring van keuringsattesten en voor de kwaliteitsborging van de keurders.

De opleiding bestaat uit zowel uit een administratief als technisch luik met hierbij nog de opsplitsing in praktijk en theorie. Van de eerste sessie zijn er reeds 20 geslaagden en in 2010 gaan nog eens 3 sessies door. Ze richten zich naar afkoppelingsadviseurs, keurders van andere nutsvoorzieningen, ambtenaren van gemeenten... Een aantal gemeenten/rioolbeheerders zijn reeds met deze keuring gestart.

Een eerste vaststelling is dat het met de kwaliteit van de privériolering bij nieuwbouw niet zo goed gesteld is. 60 % mag dan wel volgens de regelgeving in orde zijn, slechts 10 % hiervan is kwaliteitsvol uitgevoerd. Fouten zijn lekkage, tegenhelling, hemelwaterput die slecht functioneren of niet conform zijn, gemengde aansluitingen en niet correct gebruik van materialen. [De praktijk zelf toont dus de noodzaak van een keuring aan, want enkel op deze wijze heeft de privépersoon een garantie op een duurzame investering.](#)

Beheer en onderhoud van riolering: waarom, hoe en wanneer?

Door Danny Verhulst, voorzitter Werkgroep 7 van VLARIO.

Zeven jaar geleden is de eerste versie van een Code voor goed onderhoud opgemaakt. Tijd nu voor een actualisatie door werkgroep 7 van VLARIO. Deze voordracht spitst zich toe op de stand van zaken en hoe dit document zal kaderen binnen de wetgeving. Het wettelijk argument voor beheer en onderhoud van openbare rioleringen en collectoren vind je terug in de omzendbrief LNE van februari 2009. Daarin wordt gesteld dat "elke rioolbeheerder de beleidstaak heeft

om de riolering, pompstations en randvoorzieningen overeenkomstig de best beschikbare techniek te onderhouden zodat de nadelige in vloed op het oppervlaktewater zoveel mogelijk wordt beperkt". De toelichting bij de herziening van de code van goede praktijk voor de aanleg van 2004 stelde al duidelijk dat een goed ontwerpplan direct ook gefocust moet zijn op goed onderhoud met inschatting van de kritieke punten, een risicoanalyse (aard en frequentie van kritieke situaties), met een plan van toezicht en een actieplan bij problemen. Werkgroep 7 werd door het CIW gevraagd de aspecten van goed beheer aan te brengen voor de herziening van de code van goede praktijk.

Een rationeel argument om effectief aan onderhoud en beheer te doen kan men afleiden uit de studie van "British gas" die onderzocht wanneer de wet van Murphy optreedt. Dit blijkt te zijn wanneer sprake is van urgentie, hoog belang, hoge complexiteit, vakkundigheid, verslechtering en frequentie. Dit zijn aspecten welke goed op riolering toepasbaar zijn en de spreker illustreerde dit met een falingsgeval uit de praktijk.

Verder richt de vernieuwde NBN EN 752: buitenriolering, zich veel meer op geïntegreerd rioolbeheer waarbij doelstellingen op performantie moeten worden gehaald. Deze performantie-eisen zijn verder gekoppeld aan de criticiteit van een beschouwd onderdeel met een sociale, economische en ecologische impact bij falen. Daarbij wordt een cyclus doorlopen van **inspectie** met inventarisatie, structureel en hydraulisch onderzoek, **evaluatie** waarbij gekeken wordt of de performantie-eisen worden gehaald, beoordeling van de structurele conditie, en inschatting van de ecologische impact. Oorzaken moeten worden achterhaald. Dit moet leiden tot een **actieplan** waarbij oplossingen worden afgewogen. Dit moet ten uitvoering worden gebracht (**implementatie**) en een review plan moet worden opgemaakt.

Werkgroep 7 zal zich dan ook toespitsen op het nader inschatten van criticiteit om daarbij prioriteiten te kunnen bepalen en performantie-eisen te formuleren. Onderhouds-schema's maken hier deel van uit.

Voor de minder kritische delen moeten eveneens aangepaste schema's worden voorgesteld. Verder zullen links gelegd worden naar het gemeentelijk indicatorenkader met rapporteringscycli, noodprocedures en calamiteitenplannen.

Een analyse van het rioleringslandschap 5 jaar na de reorganisatie van de watersector.

Door Wendy Francken, directeur VLARIO.

Het rioleringslandschap is de afgelopen vijf jaar grondig veranderd. De watersector is veelvuldig herschikt en wijzigt nog dagelijks. Tijdens deze jaarlijkse Vlario-dag werd de impact van deze reorganisatie nog eens op een rij gezet. Twee punten stonden centraal: hebben de veranderingen de waterlopen gezuiverd, en wat is het standpunt van de steden en gemeenten.

Wat is er veranderd?

De drinkwatermaatschappijen leveren niet alleen water. Ze moeten er sinds 2005 ook voor zorgen dat het afvalwater van hun klanten gezuiverd wordt met als doelstelling dat de kwaliteit van het geleverde drinkwater gegarandeerd blijft.

Voor het gebruik van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur sloten alle drinkwatermaatschappijen een contract af met de NV Aquafin. Die maatschappij blijft instaan voor de uitbouw en exploitatie van de bovengemeentelijke waterzuiveringsinfrastructuur.

Op gemeentelijk vlak zijn er verschillende mogelijkheden:

- De gemeenten kunnen het heft zelf in handen nemen. Er is de mogelijkheid om zelf het rioleringsnetwerk uit te bouwen en te onderhouden. Ze nemen de saneringsplicht over van de drinkwatermaatschappijen.
- Gemeenten en drinkwatermaatschappijen kunnen samenwerken en aangeven wie voor wat verantwoordelijk is.

- Gemeenten kunnen de uitbouw en/of het onderhoud van hun rioleringsnetwerk overdragen aan een derde.

Via de eengemaakte waterfactuur is de mogelijkheid tot structurele financiering gecreëerd. In de praktijk blijkt dat netto de beschikbare financiële middelen niet zijn gestegen aangezien de inkomsten van de saneringsbijdrage de eigen middelen zijn gaan vervangen.

De gemeenten krijgen meer macht. Ze beslissen zelf hoe ze de uitbouw en het beheer van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur betalen. De manier waarop is bovendien afhankelijk van de samenwerking tussen de drinkwatermaatschappij en de gemeente. Met drie mogelijkheden:

- De drinkwatermaatschappijen rekenen via de waterfactuur een gemeentelijke bijdrage aan, aan hun abonnees. Daarnaast kunnen de drinkwatermaatschappijen ook een vergoeding aanrekenen aan de eigen waterwinners. Die inkomsten mogen enkel gebruikt worden om de gemeentelijke saneringsinfrastructuur te betalen.
- De gemeente kan ook beslissen om de afvalwatersaneringskosten zelf te betalen, uit de algemene middelen van de begroting.
- De gemeente kan via een plaatselijke belasting (een deel van) de kosten aanrekenen aan haar inwoners. Daar komt bij dat de btw-verlaging van 21 procent naar 6 procent meer mogelijkheden biedt. Voorts is er het lokaal pact. Goed voor 100 miljoen euro per jaar gedurende 7 jaar. Dit is geen rechtstreeks gevolg van de reorganisatie in de watersector, maar het helpt wel. De vraag blijft wat er na 7 jaar gebeurt.

Wat zijn de positieve gevolgen?

In het algemeen is er sinds de hervormingen meer aandacht voor de problematiek van de rioleringen en afvalwaterzuivering. De nieuwe spelers leveren een belangrijke bijdrage voor de werking van de sector. Dat is duidelijk te zien binnen de werkgroepen van VLARIO. Voorts is de inventarisatie van het rioleringsstelsel in veel gemeenten sneller uitgevoerd, een noodzakelijke stap voor een degelijke planning. Tot slot is er ook meer aandacht voor controle.

Toch blijven er nog een reeks uitdagingen, en op de eerste plaats budgettaire. Na al die jaren is en blijft de vooropgezette levensduur van rioleringen te hoog. Hier ligt dan ook de grootste uitdaging. Voor een correcte economische duurzaamheid moeten oude rioleringen op tijd vervangen worden.

Bovendien blijven de budgetten te laag. Er zijn de afgelopen jaren inspanningen gebeurd om subsidies te verhogen, maar in de praktijk merken we dat het te laat komt. Het feit dat er nog altijd geen uitbouwprogramma's zijn, is een tweede grote uitdaging. Hiervoor dienen de zogenaamde "gebiedsdekkende uitvoeringsplannen". Hierbij gelden een paar principes: geef rioolbeheerders ambitieuze doelen, met maximale operationele vrijheid én de nodige middelen. Dit zowel voor gemeenten als het Vlaams gewest.

Voorts is er nog het welbekende Riofonds. Dat zorgt voor een moeilijke planning voor wat betreft de gesubsidieerde projecten. Tot slot dient het beheer van de bestaande riolen steviger te worden aangepakt. Het ad-hoc brandjes blussen dat op dit moment de regel is, zou in de toekomst de uitzondering moeten zijn.

De volgende uitdaging is een duidelijke en uniforme handhaving. De noodzaak van een eenvormig gewestelijk handhavinginstrument is al vaker aangekaart. Alle rioolbeheerders wachten op de middelen voor efficiënte, gewestelijk georganiseerde handhaving van de lozingsvoorschriften. Zoals de verplichte aansluiting van afvalwater op de riolering en het verbod van gemengde lozings op een gescheiden stelsel. Het probleem is onder meer dan de gemeenten te dicht bij hun inwoners staan, waardoor het moeilijk is om efficiënt te kunnen handhaven. Een gewestelijk initiatief is broodnodig om de dringende aanleg van heel wat gescheiden projecten mogelijk te maken. Ook voor de niet-naleving van de Vlarew-wetgeving bij niet gesubsidieerde projecten dringt deze controle en handhaving zich op.

Tot slot is er nog de vraag naar uniformiteit en overzichtelijkheid. Deze vraag vloekt weliswaar met de gemeentelijke autonomie, maar er zijn te veel en te grote verschillen in de instrumenten voor gemeenten inzake afkoppelingsbegeleiding.

Dit alles heeft slechts één doel: een goed rioolbeheer. Wordt dit in de praktijk door onze rioolbeheerders ook waargemaakt?

Een goed rioolbeheer moeten we over heel Vlaanderen bekijken. Goede resultaten op lokaal niveau zijn lovenswaardig, maar de uiteindelijke doelstelling kan pas worden bereikt wanneer alle partijen samenwerken.

De grondige reorganisatie van de Vlaamse waterhuishouding is opgestart en is achter de rug. De essentiële samenwerking in het belang van alle rioolbeheerders moet nu ingezet te worden.

VLARIO, als neutraal overlegplatform en kenniscentrum, is via haar werkgroepen het ideale forum waar deze gemeenschappelijke thema's kunnen worden aangekaart en bestudeerd.

Daarom is niet alleen de medewerking van alle rioolbeheerders vereist, maar ook in om het omzetten van deze resultaten uit het onderzoekswerk. Dit mag zich niet tot enkele rioolbeheerders beperken. Het is niet alleen voldoende dat iedereen naar werkgroepen komt, maar nadien zouden ze ook allemaal de resultaten uit dit onderzoekswerk moeten omzetten in de praktijk.

Vlaanderen is niet gediend met een tweesnelheden rioolbeheer. Positieve en meer verantwoorde acties, zoals we tijdens de Vlaro-dag hebben vastgesteld, bijvoorbeeld de keuring van buitenrioleringen in gebouwen, moeten gebeuren bij alle rioolbeheerders. Deze mogen zich niet beperken tot de meest actieve en toekomstgerichte maatschappijen. Wie of welke organisatie hiervoor zorg moet dragen, speelt geen rol, maar het vermijden dat elke dag in Vlaanderen tientallen woningen verkeerd worden aangesloten, dat ligt aan de basis van goed rioolbeheer.

VLARIO doet hierbij een oproep om een grote stap vooruit zetten! Realiseer in de volgende 5 jaar de gezamenlijke doelstellingen voor een optimaal rioolbeheer in Vlaanderen!

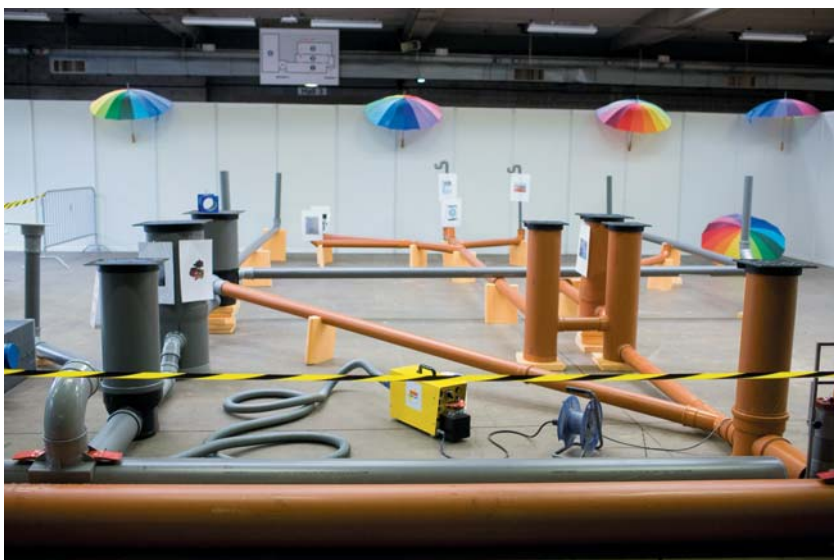
Om dit te bereiken is er maar één oplossing: **alle neuzen moeten in dezelfde richting staan!**

Blokkeer alvast de datum van de volgende VLARIO-dag in uw agenda: **Dinsdag 29 maart 2011**

WEETJES:

Vademecum Praktisch Afkoppelen van hemelwater

Deze publicatie is via de website raadpleegbaar – zie hiervoor www.vlario.be/vademecumafkoppelen. Indien u deze publicatie in drukvorm wenst, kan

u deze via de website of via secretariaat van VLARIO bestellen. Kostprijs hiervoor bedraagt 10 euro (excl. BTW). Deelnemers van de opleiding Afkoppelingsadviseur kunnen hun exemplaar gratis aanvragen via joke.francken@vlario.be.

Buismaterialenmatrix

Deze publicatie werd opgesteld door een deelwerkgroep van de VLARIO-Werkgroep 6. Deze heeft hiermee willen inspelen op een behoefte van de Vlaamse rioleringsector, om over een synthesesdocument te beschikken, dat op een methodische en pragmatische wijze helpt bij de mogelijke materiaalkeuze voor het ontwerp van een leiding voor waterafvoer.

Uiteraard zal zo'n document nooit in de plaats kunnen worden gesteld van een ontwerpstudie, vooral omwille van zijn algemene uitgangspunten, die geen rekening (kunnen) houden met de specifieke ontwerpkenmerken van ieder afzonderlijk leidingenproject of een onderdeel ervan. In ieder geval blijft nog steeds een individuele evaluatie van de diverse gegevens door de ontwerper noodzakelijk met betrekking tot deze "bijzondere omstandigheden". Deze VLARIO-Buismaterialenmatrix voor Waterafvoer wil een zo volledig mogelijk overzicht geven van zoveel mogelijk leidingparameters, die op een objectieve wijze kunnen worden gerelateerd aan de beschouwde buismaterialen. Indien u deze publicatie wenst te bestellen, kan u dit via de website of via het secretariaat van VLARIO.

Vernieuwde website

VLARIO heeft naar aanleiding van de VLARIO-dag haar website in een nieuw kleedje gestoken. Wij uitnodigen u graag uit om een kijkje te gaan nemen!

Opleidingen en studiedagen

- **23 en 30 juni 2010:** Opleiding Afkoppelingsadviseur - Antwerpen
- **September 2010:** Opleiding keurder privé-riolering
- **September 2010:** Opleiding visuele inspectie van rioleringen voor inspecteurs
- **Sept-okt 2010:** Opleiding ontwerp van rioleringen
- **Oktober 2010:** Opleiding visuele inspectie van rioleringen voor opdrachtgevers

Meer info zie www.vlario.be → activiteiten

Verantwoordelijke uitgever: Wendy Francken

VLARIO vzw - Sint-Bernardsesteenweg 1126, 2660 Hoboken

tel.: 03/827.51.30 - fax: 03/289.01.40 - www.vlario.be - info@vlario.be